

---

2. fejezet

Az ember és világa

2.1. Az angyalok

A Biblia még a mennynél is kevesebbet beszél az angyalokról. Ez nem hiba a Szentírásban. Minden *benne van*, amire szükségünk van az üdvösséghez. Ami csupán kíváncsiságunk kielégítésére szolgálna, arról nem mond semmit. Így az angyalokról beszélve el kell kerülnünk a spekulációkat, és meg kell elégednünk annak ismeretével, hogy az angyaloknak helye van életünkben és üdvösségünkben.

Tudjuk, hogy az angyalok lelkek, és a menny az otthonuk. A Szentírásból név szerint is ismerünk két angyalt: Gábrielt és Mihályt. Többféle angyal van: például arkangyalok, kerubok, szeráfok, sőt különböző rangúak is, amint azt az *arkangyal* (főangyal) szó sugallja (vö. Kol 1:16). Az Írás arra is utal, hogy a különböző angyaloknak különböző feladatuk van. Mihály egy fejedelem, vezér és vitéz (Dán 12:1; Júd 9; Jel 12:7); Gábiel mindig hírvivőként jelenik meg (Lk 1:19, 26); a szeráfok olyan angyalok, akik Isten jelenlétében dicsőítik őt (Ézs 6:1–4); a kerubok pedig Isten dicsőségének és tisztességének őrzőiként láthatóak (1Móz 3:24; 2Móz 25:18–22; Ez 10:1–20).

A Szentírás arról is tájékoztat minket, hogy sok angyal van. A Zsidók 12:22 angyalok megszámlálhatatlan sokaságáról beszél. Azonban közülük némelyek elbuktak a Sátánnal együtt (Jel 12:4). Az angyalok bukása az emberekhez hasonlóan Isten kiválasztó és elvető tanácsvégezése szerint történt. Így nemcsak választott angyalokról olvasunk (1Tim 5:21), hanem olyanokról is, akik az utolsó ítélet napjáig örök bilincsekben vannak (Júd 6). A választott angyalok a Zsidók 12:22 tanítása szerint részesülni fognak az új ég és az új föld dicsőségében. A bukott angyalok a gonosz emberekkel együtt pokolra fognak kerülni (Júd 6; Jel 20:10).

Ezeken túl nem sokat tudunk. Amit azonban mégis ismerünk, nagyon megnyugtató. Mindaz, amit a Biblia az angyalokról mond, összefoglalható a Zsidók 1:14 szavaival: „*Avagy nem szolgáló lelkek-e mindazok, elküldve szolgálatra azokért, a kik örökölni fogják az idvességet?*” Milyen csodálatos igazság!

Tehát az angyalok fő feladata Isten szolgálata az ő népének nyújtott segítséggel és üdvösségük őrzésével (Dán 10:13–14; 12:1; Jel 12:7–10). Ezért az angyalok megváltásunk minden nagy eseményénél jelen voltak: Krisztus születésénél (Lk 2:9–14), a pusztaiban való megkísértésekor (Mt 4:11), a getszmánébeli haláltusájánál (Lk 22:43), feltámadásánál (Lk 24:4–7) és mennybemenetelénél (Csel 1:10–11). Akkor is jelen lesznek, amikor Urunk ismét eljön, hogy magához vegye népét (2Thessz 1:7).

Az 1Péter 1:12 azt is leírja, hogy az angyalokat komolyan érdeklí üdvösségünk és végső dicsőségünk. Itt azt mondja az Ige, hogy vágyakoznak betekinteni azokba, amiket a próféták Krisztus szenvedéseiről és az elkövetkezendő dicsőségről szóltak.

Milyen csodálatos bizonyágtétel ez arról, hogy fontos számukra a mi üdvösségünk. Milyen nagy bátorítás tehát az angyalokat hinni.

Nem kell, hogy Elizeus szolgálójához hasonlóan nekünk is megnyíljon a szemünk ahhoz, hogy *lássuk* magunk körül ezeket a szolgáló lelkeket lovaikkal és tüzes szeke-reikkel együtt (2Kir 6:17). Bár nem láthatjuk őket, mégis tudjuk, hogy ott vannak, hiszen Isten az ő Igéjében mondja ezt nekünk.

2.2. Az ördögök

Legalább annyi kérdésre nem tudunk választ adni az ördögökkel kapcsolatban a Szentírásból, mint amennyire az angyalokkal kapcsolatban. Amit tudnunk kell, azt elének adja a Szentírás. Tudjuk, hogy az ördögök bukott angyalok. Sok szakasz még mindig angyaloknak nevezi a Sátánt és démonait (2Kor 11:14; Júd 6; Jel 12:7–9). A 2Péter 2:4 és a Júdás 6 szerint bűnük által nem maradtak meg első állapotukban, ami világos utalás bukásukra. Az Ézsaiás 14:4–23 pedig arra enged következtetni, hogy a Sátán bűne a kevélység és az Isten elleni lázadás volt.

Ézsaiás könyvében ez a rész prófécia a babiloni királlyal szemben, de általában úgy értelmezik, mint ami a Sátánra utal, hiszen ő volt a Babilon királya mögött álló hatalom, és az Ézsaiás 14 prófécijának nagy része jobban illik rá, mint a babiloni királyra. Ha a szakasznak ez a magyarázata helyes, akkor az Ézsaiás 14 azt is elárulja, hogy mi volt a Sátán neve bukása előtt: Lucifer, hajnal fia.¹

Tudjuk, hogy a Sátán bukása megelőzte az emberét, hiszen az utóbbinak a Sátán volt a fő eszköze (Jn 8:44). A Jelenések 12:4, amelyet általában úgy magyaráznak, mint amely a Sátán és angyalainak bukásáról beszél, arra utal, hogy sok angyal bukott el vele együtt. Azonban nehéz megmondani, hogy ez a vers vajon azt tanítja-e, hogy az angyalok szó szerint vett harmadrésze bukott el a Sátánnal együtt, hiszen a Jelenések könyvében sok szám szimbolikus.

Azt is tudjuk, hogy az ördögöknek nagy hatalma van. Magát a Sátánt e világ *fejedelmének* és *istenének* nevezi az Írás (Jn 12:31; 2Kor 4:4). Hatalma olyan nagy, hogy saját erőnkől nem tudunk szembeszállni vele (Ef 6:11kk). Az 1Péter 5:8 ordító oroszlánhoz hasonlítja, aki „szerte jár, keresvén, kit elnyeljen”.

A Sátán hatalma különösen a hazugság, az elhitetés és a kísértés hatalma (Jn 8:44; Jel 13:14; Mt 4:1kk). Ezen eszközök által megkötözve tartja a világ fiait (2Kor 4:4), illetve ő a hívők és az egyház nagy ellensége. Maguk a nevei is erre a hatalmára utalnak. A Sátán *ellenfelet* vagy *vádllót* jelent, az *ördög* pedig emberölőt. Hazugságai és

¹A KJV szerint. A Károliban: „fényes csillag, hajnal fia” (12. v.). (A ford. megj.)

rágalmi miatt *Apollüon*ként, azaz *pusztító*ként is ismert (Jel 9:11). Hazugságai által megölte első szüleinket (Jn 8:44), és ma is folytatja a férfiak és nők gyilkolását.

A keresztyének számára fontos felismerni, hogy a Sátán hatalmas erejével szemben kegyelemből megállhatunk, és így is kell tennünk, hiszen akkor elmenekül, amint erről a Jakab 4:7 ír. Jézus megkísértése is sok útmutatást ad arra nézve, hogy miként kell ellenállnunk neki: Isten Igéjének ismeretével és megvallásával, imádsággal és böjtöléssel (ld. még a Jak 4:8-at).

Azt is tudnunk kell, hogy noha a Sátánnak nagy hatalma van, mégis Isten szuverén kormányzása és irányítása alatt áll (Mt 12:29; Jel 20:2), és a pokol örökkévaló tüzébe fog vettetni mindazokkal együtt, akik hamisságot cselekszenek (Jel 20:10). Ahogyan Luther írja az *Erős vár a mi Istenünk* kezdetű énekében: „*E világ minden ördöge / Ha elnyelni akarna, / Minket meg nem rémítene, / Mirajtunk nincs hatalma.*”²

Amit az ördögökről ismerünk, azt azért tudjuk, hogy Isten fegyverzetét felöltve szilárdan megállhassunk minden tüzes nyilukkal szemben. Tegyük így, és ne rémüljünk meg!

2.3. A hatnapos teremtés

Ma a legtöbb ember nem hiszi el, hogy az 1Mózes 1–3 teremtéstörténete igaz. Ez nem meglepő. A megdöbbenő, hogy egyes *keresztyének* szerint nem számít, hogy az 1Mózes 1–3 beszámolóját vagy az evolucionisták elméleteit fogadjuk-e el. Valljuk, hogy a teremtésről szóló bibliai beszámolót szükségszerűen szó szerinti történelemként kell elfogadnunk. A Biblia megmutatja, miért.

Egyrészt, ha tagadjuk az 1Mózes 1–3 igazságát, akkor valójában azt tagadjuk, hogy a Biblia az elejétől a végéig Isten ihletett, tévedhetetlen Igéje, és tagadjuk a 2Timótheus 3:16-ot is: „*A teljes Írás Istentől ihletett.*”

Másrészt ugyanígy tagadjuk a Szentírás egyéb részeit is, ezzel pedig hazuggá tesszük Istent és a mi Urunk Jézus Krisztust. Vegyük ezt fontolóra! A törvény negyedik parancsolatában Isten így szól: „*Hat napon át munkálkodjál, és végezd minden dolgodat; De a hetedik nap az Úrnak a te Istenednek szombatja (...)* Mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, a mi azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék” (2Móz 20:9–11). Vajon Isten nem tudta, mit beszél?

Ha hisszük, hogy az ember *kifejlődött*, akkor vizsgáljuk meg, mit mond Jézus a Máté 19:4–5-ben: „*Ő pedig felelvén, monda: Nem olvastátok-e [az 1Mózes 1:27-ben és 2:24-ben], hogy a teremtő kezdettől fogva férfiúvá és asszonyná teremté őket, és ezt*

²Magyar Református Énekeskönyv 390. ének 3. vers.

mondá: Annak okáért elhagyja a férfit atyját és anyját; és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté.” Jézus nyilvánvalóan hitte, hogy az 1Mózes első két része igaz. Nem kellene ezt nekünk is elhinnünk?

Ha azt hisszük, hogy az ember kifejlődött, és soha sem létezett egy valódi személy, akit Ádámnak neveztek, akkor nem tudunk hinni a bűnesetben és az eredendő bűnben. Erről pedig – más szakaszokkal együtt – a Róma 5 is tanít. Ebben a részben azt olvassuk, hogy élt egy valódi ember – az első Ádám –, aki elbukott, és aki által az egész emberi nemzetségre ránehezedett a bűn és a halál. Az 1Mózes 1–3 igazságának elvetésével azt is tagadjuk, hogy valamikor létezett egy ilyen ember, és így nem lesz magyarázatunk a bűnre és a halálra. Sőt, ha nem hisszük, hogy élt egyszer egy valóságos, első Ádám, akkor hogyan hihetünk Krisztusban mint az *utolsó Ádámban* (1Kor 15:45, 47) és az általa adott üdvösségben?

Lehetetlen, hogy valaki tagadja az 1Mózes teremtésről való beszámolóját, és közben higgyen Krisztusban mint Megváltóban. Krisztus nemcsak az utolsó Ádám, de a teremtéstörténet és a bűneset miatt szükségünk is van rá. Ha nem volt első ember – Ádám –, akkor nem volt bűneset, nem volt Ádámtól származó eredendő bűn, és nincs szükség Krisztusra. Ő biztosan nem jött volna el, és nem halt volna meg pusztán azért, hogy helyreigazítsa azokat a dolgokat, amelyek az ember evolúciós fejlődése során rossz irányt vettek.

A teremtéstan (kreacionizmus) és az evolúcióelmélet közti különbség igenis *számít*. Fontos szerepe van az üdvözítő hit kérdésében is, jóllehet nem állítjuk, hogy nincsenek félrevezetett és rosszul tanított keresztyének. Legyünk tehát bizonyosak abban, hogy hisszük a teremtést, hiszünk a Teremtőben, a teremtést tanító Igében és Krisztusban, aki Teremtője (Jn 1:3) és Üdvözítője azoknak, akik Isten kegyelméből és a teremtés története alapján megismerték nagy szükségüket!

2.4. Az evolúció

Gyakran azt sugallják, hogy a darwini vagy egyéb evolúció elmélete tudományos, így amikor ütközik a teremtésről szóló bibliai beszámolóval, akkor az utóbbinak kell félreállnia. Az evolúció *tény*, legalábbis így mondják, a teremtéstörténet azonban csak vallásos hit kérdése. Ez hazugság.

Az evolúcióelmélet alapelvei egyáltalán nem tudományos tények, hanem hit kérdései. Az evolucionizmus ugyanúgy egy vallás, mint a Bibliába és annak a világ kezdetéről szóló tanításába vetett hit. Valójában az evolúcióelmélet azok vallása, akik Isten

nélkül akarják megmagyarázni ezt a világot, akik teremtő és gondviselő mivoltában is ki akarják zavarni őt a saját világából.

Az evolucionizmus tehát valójában ateizmus: egy olyan vallás, amely tagadja Istent és az ő helyét a teremtés felett. Ez a hitetlen ember kísérlete, hogy mindent Isten nélkül magyarázzon meg. Ezért sem lehet semmilyen kiegyezés a Szentírás és az evolúciós – hamisan úgynevezett – tudomány tanítása között (1Tim 6:20).

Az evolúció „tényei” közül egy példa az uniformizmus elve, amely egyáltalán nem tény, és tudományosan nem is bizonyított. Ez az elv arról szól, hogy minden rögzített, soha meg nem változó természeti törvények alapján történik. Ha az uniformizmus nem igaz, akkor az evolúcióelmélet sem. Nincs is a tudósok kezében semmilyen eszköz az evolúcióelmélet igazságának bizonyítására. Csak olyasvalaki tanúsíthatná ezeknek az úgynevezett „természeti törvényeknek” a változatlanságát, aki a kezdetektől fogva mostanáig él, mint Isten.

A Biblia megmutatja az uniformizmus elvének téves voltát. Az uniformizmus tanítása szerint kezdettől fogva – bármikor is volt az – minden ugyanúgy folytatódott, így a radioaktív bomlás rátája, az üledéklerakódás, a kövületek kialakulása, az erózió és hasonló dolgok mindig rögzített természeti törvények szerint történtek. A Biblia a 2Péter 3:3–7-ben világosan megmutatja, hogy ez nem igaz. A Szentlélek előre látta ezeknek a hitetlen elméleteknek a kifejlődését, és ezekben a versekben leírta, hogy *nem* maradt minden ugyanúgy. Az özönvíz előtt egy teljesen más világ volt. Egy olyan világ, amely a nagy özönvízben elveszett, és nincs többé. Maga Isten lépett közbe egy egyetemes özönvízzel, és megváltoztatta a világ természetét is, amint majd még egyszer megteszi, amikor eljön a vég. Az emberi „tudományos” elméletek tehát csak az özönvizet követő időtől kezdve használhatóak, és semmit nem mondhatnak el az azelőtti világról.

Mindazonáltal nem akarjuk bebizonyítani a kreacionizmust. A hatnapos teremtés bibliai beszámolója nem bizonyítás kérdése, hanem az Istenbe vetett hité: „Hit által értjük meg, hogy a világ Isten beszéde által teremtetett, hogy a mi látható, a láthatatlanból állott elő” (Zsid 11:3). Az evolúcióelmélet *hitetlenség*. A hit Istenre figyel, és neki engedelmeskedik, nem pedig embereknek.

2.5. A teista evolúcióelmélet

Darwin óta sok félrevezetett keresztyén próbálta meg összeegyeztetni az evolúcióelméletet és a Bibliát a két nézet közti középút megkeresésével. E próbálkozásokat *teista evolúcióelméleteknek* nevezzük. A továbbiakban néhány ilyen nézettel foglalkozunk.

- A *hézagelmélet* (*gap theory*) az evolúció és annak fejlődési folyamatai által megkívánt évmilliárdokat az 1Mózes 1:1 és 1:2 között feltételezett *hézag*ba helyezi. Az evolúció *bizonyítékai* így egy korábbi, elveszett világ maradványai. A Szentírásban azonban a legkisebb utalás sincs egy ilyen világra.
- A *nap-korszak* vagy *szakaszelmélet* azon a gondolaton alapul, hogy az 1Mózes 1–2 napjai valójában hosszú időszakaszok voltak. Ez a felvetés azonban könnyen megválaszolható a 2Mózes 20:8–11 alapján, amely világossá teszi, hogy az 1Mózes 1 napjai és a mi 24 órás napjaink ugyanazok.
- A *mítoszelmélet* azt állítja, hogy az 1Mózes 1–3 nem történelem, hanem költészet, mítosz vagy valamilyen tanító példa, amelyből meg lehet tanulni egy bizonyos igazságot, de nem kell ezt a szakaszt tényként kezelni. Ezzel az elmélettel az a nehézség adódik, hogy Jézus és az apostolok szó szerint vették a történetet (Mt 19:4; Rm 5:12; 1Kor 15:45–47).

Mindezek az elméletek elbuknak annak fényében, hogy a Szentírás világosan bizonyosságot tesz a hat rendes nap alatt megtörtént teremtésről, valamint az 1Mózes első fejezeteinek történetiségéről.

A 2Mózes 20:8–11-ben maga Isten beszél a hat rendes nap alatt megtörtént teremtésről. Itt olyan napokról van szó, amelyeken elvégezzük munkánkat. Jézus és Pál hitt egy valódi, történeti Ádámban, az első emberben, akit Isten alkotott, és aki nem az evolúció terméke (Mt 19:4–6; 1Kor 15:45). Péter kreacionista volt (2Pt 3:5) csakúgy, mint János (1Jn 3:12).

Tényleg azt merjük állítani, hogy Isten a törvény adásakor nem tudta, mit beszél? Vajon Jézus zagyvaságokat mondott, amikor Ádám és Éva teremtését állította a házasság modelljéül? Vagy Pál hazudott, amikor Ádámot az *első embernek* nevezte?

Ezért hazugság a gondolat, miszerint a világ kezdetéről alkotott hitünk nem számít. Hazugság azon elképzelés is, hogy hihetünk az evolúcióelméletben anélkül, hogy az érintené hitünk többi részét, különösen Krisztusba mint Megváltónkba vetett hitünket. Itt Jézus és Isten igazmondó volta a tét.

Az evolúcióelméletről szóló vitában azonban nemcsak Isten vagy a Biblia emberi íróinak igazmondó volta a kérdés, hanem maga a Szentírás tana is. A Biblia mindenütt bizonyosságot tesz az 1Mózes 1–11 történelmi igazságáról. Vagy a Szentírás igaz, és minden ember hazug, vagy az emberek mondanak igazat, amikor előtárják elméleteiket, a Szentírás pedig vétkes a hazugságok és a megtévesztés miatt. Mit gondolsz, melyik valószínűbb?

2.6. A nap-korszak teremtélmélet

A *nap-korszak elmélet*, amelyet néha *szakaszelméletnek* is hívnak – miszerint az 1Mózes 1 napjai valójában hosszú időszakaszok vagy korszakok – csak egyetlen kísérlet az evolúcióelmélet és a Szentírás összeegyeztetésére. Azért foglalkozunk vele, hogy megmutassuk, milyen könnyen cáfolhatóak az efféle kísérletek. Azt is meg szeretnénk mutatni, hogy a Biblia gondos tanulmányozása által lehet cáfolni ezeket az elképzeléseket. A Szentírás, amely magát magyarázza, biztos és biztonságos vezetőnk.

Ha valaki megvizsgálja a *nap* szó bibliai használatát, két dolgot fog gyorsan felfedezni. Ez a tanulmányozás megmutatja, hogy a *nap* szó a Bibliában valóban jelenthet hosszabb időszakaszt (2Pt 3:8–10). Ehhez semmi kétség nem fér. Mindazonáltal a további vizsgálódás megmutatja, hogy a *nap* szó sosem vonatkozik hosszabb időszakaszra akkor, amikor sorszámokkal együtt jelenik meg (első, második, harmadik stb.). Sorszámokkal együtt a *nap* szó a Szentírásban mindig egy rendes, 24 órás napot jelent. Mivel az 1Mózes 1-ben a *nap* szó sorszámnevekkel jelenik meg, ezért rendes napokat kell jelentenie. Így magyarázza meg a Szentírás önmagát.

Maga Isten erősíti meg, hogy ezek rendes napok voltak. Először az 1Mózes 1-ben tesz így, amikor reggelről és estéről beszél, majd a 2Mózes 20:11-ben, ahol a teremtés napjait állandó mintaként állítja elénk, hogy így éljünk a hét napjain. Isten azt mondja, hogy az 1Mózes 1 napjai ugyanolyan napok voltak, mint amelyeken mi is elvégezzük a munkánkat. A további tanulmányozás azt is megmutatja, hogy az „este és reggel” együtt használva *mindig* ugyanazt jelenti az Írásban: egy olyan napot, mint amelyet életünk minden napján tapasztalhatunk. A Szentírás ismét önmagát magyarázza.

Ebben van egy figyelmeztetés a Biblia minden tanulmányozója felé: a Szentíráshoz kell fordulnunk, és meg kell hallanunk, amit az Írás mond. Nem szabad saját magyarázatainkat az Íráshoz vinni, hogy azokat Isten Igéjére erőltessük. Nem az a feladatunk, hogy elkészítsük saját értelmezésünket a Szentírásról, hanem hogy tanulmányozzuk a Bibliát, és gondosan vessük össze önmagával azért, hogy az Írás magyarázhassa önmagát. Utána pedig hinni kell a tanítását, és alá kell vetni magunkat annak.

A teista evolúcióelmélet nem hallgat az Írások szavára, mégpedig nemcsak az 1Mózes 1–3-ban, hanem egyetlen más helyen sem, ahol a Biblia ezt a három fejezetet világitja meg. A teista evolúcióelmélet elutasítja a Lélek szavát, aki az 1Mózes 1–3 szerzője, és aki az egész Írással együtt ezeknek a fejezeteknek is szuverén értelmezője.

Itt nemcsak a kreacionizmus és az evolúcióelmélet ellentétéről beszélünk, hanem a Szentírás ihletettségéről, tekintélyéről és elégségességéről. Ez mindig így van, és

ez az oka annak, hogy az evolúcióelmélet és a Biblia összeegyeztetésére irányuló bármilyen kísérlet eredménye a bibliai igazságok térvessztése az úgynevezett tudományos tényekkel és a hitetlen evolúcióelméletekkel szemben.

Amint egyszer valaki mondta: „Ha *Isten* azt mondaná, hogy Jónás lenyelt egy cethalat, egy tudós pedig azt, hogy egy hal nem tud lenyelni egy embert, és választanom kellene, melyik igaz, akkor az elsőt választanám.” Isten igaz, és minden ember hazug. Amit ő mond a teremtésről, az nem lehet hamis.

2.7. Isten gondviselése

A *gondviselés*nek megfelelő angol szó nem található a KJV-ben.³ Ezt a kifejezést arra a biblikus tanításra használjuk, hogy Isten az egész teremtés mindenütt jelenlévő uralkodója. Isten a teremtés szuverén Uraként vigyáz minden teremtményére, és betölti azok szükségait. A *gondviselés* szót általában olyan értelemben használjuk, hogy valaki *gondoskodik* valakiről. A gondviselés azonban nemcsak erre vonatkozik, hanem arra is, hogy Isten mindent irányít, kormányoz, és saját céljaira használ. „*Az ő akarata szerint cselekszik az ég seregében és a föld lakosai között, és nincs, a ki az ő kezét megfoghatná és ezt mondaná néki: Mit cselekedtél?*” (Dán 4:32). Ez is az ő gondviselése.

A gondviselés tanítása szerint semmi sem csak úgy magától történik. Nincs olyan, hogy véletlen vagy szerencse (Mt 10:29–30): minden Isten munkája. Még a gonoszok bűnös tettei vagy az ördög cselekedetei is teljesen Isten irányítása alatt vannak (2Móz 4:21; 1Sám 2:25; 2Sám 16:10; 24:1; 1Kir 22:19–22; Zsolt 139:1–16; Péld 16:1, 4, 9; 21:1; Ézs 10:15; 45:7; 63:17; Jer 10:23; Dán 4:14; Ám 3:6; Mt 8:31; Csel 2:23; 17:28; Rm 9:18). Isten azonban olyan hatalmas, hogy semmilyen gonoszágért nem felelős, amit az emberek cselekszenek. Valóban, az ő útjai nem a mi útjaink, és az ő gondolatai nem a mi gondolataink (Ézs 55:8).

Amikor a Szentírás Isten gondviseléséről beszél, akkor gyakran az ő *kezét* említi (Zsolt 109:27; 1Pt 5:6). Keze által gondoskodik a teremtményeiről, életet és lehetet ad nekik. Kezével vezeti és irányítja minden dolog útját, hogy azok az ő csodálatos szándékát szolgálják. Keze az ő szuverén és mindenható ereje.

Olykor magukat az embereket is Isten kezének nevezi az Írás, amikor céljai beteljesítésére használja őket (Zsolt 17:13–14⁴), vagy amikor az ő szándékának eszközei lesznek (1Móz 49:24; Zsolt 17:13; Ézs 10:15). Sőt, ezek az emberek nem

³ A Károliiban egyszer fordul elő Istenre vonatkoztatva (1Móz 22:14), a többi 11 alkalommal más értelemben használatos ez a szó. (A ford. megj.)

⁴ A KJV fordítása: „*szabadítsd meg lelkemet a gonosztól, aki a te fegyvered, az emberektől, akik a te kezéd.*” (A ford. megj.)

kérdőjelezhetik meg Isten tetteit (Ézs 45:9) még akkor sem, ha ők azok az eszközök, akiket Isten használ.

Ebben a gondolatban kimondhatatlan borzalom van az istentelenek számára, mert Isten kezében vannak attól függetlenül, hogy mit tesznek, vagy hová mennek, és semmit nem tehetnek nélküle, aki az ő Bírójuk és Ítéelőjük. Isten gondviselésében azonban ugyanilyen módon végtelen vigasztalás van a hívők számára, mert az őket tartó kéz Atyjuk keze (Jn 10:28–29), aki öröktől fogva szerette őket, aki szuverén és kegyelmes módon gondoskodik róluk. A Szentírás arról is beszél, hogy Isten az ő markába *metszette* őket (Ézs 49:16).

Annak tudatában, hogy ő a mennyei Atyjuk, a hívők azt tanulják meg a gondviselés e tanításából, hogy Atyjuk mindenható. Mindent meg tud tenni, ami szükséges az ő üdvösségükre. Ő tartja kézben életük minden körülményét, még azokat is, amelyek látszólag ellenük vannak. Betegség, halál, szegénység, nyomorúság, üldöztetés nem véletlenül történnek, hanem mind annak a szuverén irányítása alatt, aki szereti az ő népét, és aki egyszerűen Fiát adta értük. Így bizonyosan minden együtt munkálkodik azok javára, akik szeretik Istent (Rm 8:28), és semmi nem választhatja el őket Isten Jézus Krisztusban való szeretetétől (Rm 8:39).

2.8. A megtartó munka és a gondviselés

Isten gondviselésének egyik oldalát az ő *megtartó munkájának* nevezzük. Ez alatt azt értjük, hogy Isten ad életet és létezést minden teremtményének, és ő *tartja meg* őket és életüket. Ezt nemcsak a nem gondolkodó teremtményekkel – vadállatokkal és madarakkal, bolygókkal és csillagokkal, fűvel és fákkal – teszi, hanem az emberekkel, az angyalokkal, sőt az ördögökkel is (Zsolt 104:10–24; Lk 8:26–33). Minden teremtmény őbenne él, mozog, és létezik (Csel 17:28).

Ez egy nagyszerű igazság. Azt takarja, hogy semmi nem létezik, csak ha Isten mindenható ereje folyamatosan jelen van vele és benne, és mindig fenntartja. A dolgok tehát nem maguktól léteznek, hanem Isten miatt. Ez igaz a székre, amelyen ülök, miközben ezt írom, csakúgy, mint a napra és a holdra az ő pályájukon.

Ez azt is jelenti, hogy a teremtés rendje és összhangja nem az úgynevezett természeti törvények, hanem Isten mindenütt jelenvalóságának és mindenható erejének eredménye. Tavasz, nyár, ősz és tél nem a „természeti törvények” miatt követik egymást évről évre ugyanabban a sorrendben, hanem mert Isten hűségesen elhozza őket. A bolygók nem a természeti törvényeknek, hanem az őket irányító és vezérlő Istennek engedelmességgel tartják meg pályájukat.

Istennek ez a teremtésben való munkája olyan eszköz, amely által minden ember előtt tanúságot tesz önmagáról (Csel 17:24–28; Rm 1:18–20). Senki nem mondhatja majd Istennek az ítélet napján: „Én nem ismertelek Téged.” Így mentség nélkül fognak maradni még akkor is, ha Istennek ez a teremtésben való bizonyágtétele nem *üdvözítő* kijelentés az emberek felé.

Gyalázatos, hogy miközben az emberek úgy élnek, hogy Isten hatalmáról és hűségéről ilyen bizonyágtétel veszi őket körül, mégsem dicsérik őt (Rm 1:21). Ezt még az is súlyosbítja, hogy Isten meg is tartja őket, és gondoskodik róluk. Ahelyett, hogy dicsőítenék őt, és hálásak lennének neki, a bálványimádáshoz és a tisztátalansághoz fordulnak, amint arra Pál a Róma 1-ben rámutat.

A bálványimádás tehát nem Isten keresése, hanem a tőle való elfordulás, ugyanakkor annak a bizonyítéka, hogy még a pogányok is ismernek valamit az igaz Istenből. Miközben elfordulnak tőle, Isten a legnagyobb bűnöknek szolgáltatja ki őket, különösen a homoszexualitás bűnének (Rm 1:24–27). Azonban még ez is azt tanúsítja, hogy ismerik őt. Ezek a szörnyű bűnök igaz büntetésül szolgálnak az ilyen emberek halátlansága miatt. Miközben Istent nem ismerő állatok módjára viselkednek, rosszak lesznek azoknál, mivel Isten olyan bűnöknek szolgáltatja ki őket, amelyeket még az állatok sem követnek el.

Istennek a teremtésben való jelenléte és megtartó ereje csodálatos bizonyosság a hívő számára arról az Istenről, akit ismer, és Krisztusban szeret. Aki tudja, hogy Istenben él, mozog, és létezik, soha nem fog félni semmitől, és örökre hálás lesz. Nemcsak azért, mert Isten megtartja és megőrzi lelki életét, hanem azért is, mert Isten napról napra kenyeret, lehetet és mindent megad neki (Csel 17:25). Békességben hal meg, abban a bizalomban, hogy aki az életet adja és megőrzi, el is veszi azt, és Isten még a halálban is az ő népének hűséges Atyja.

2.9. A kormányzás és a gondviselés

Isten gondviselésének másik oldala az *ő mindenre kiterjedő kormányzása és uralma*. A Szentírásból világos, hogy Isten uralkodik (Zsolt 2:2–4). Mindenek uralkodójaként és gondviselő Istenként ő *„ama boldog és egyedül hatalmas, a királyoknak Királya és az uraknak Ura”* (1Tim 6:15).

Milyen Istennek ez a gondviselői uralma?

- *Mindent átfogó.* Semmi sincs, ami felett Isten ne uralkodna szuverén módon, még a Sátán vagy a bűn sem (Jób 1:12; 2:6).
- *Szuverén.* Isten nemcsak uralkodik minden felett, hanem úgy teszi ezt, hogy mindennek meg kell tennie az ő akaratát, és az ő céljait kell szolgálnia. Az emberek, az angyalok és az ördögök esetében az ő teremtményeinek akarata nem veszélyezteti az ő uralkodását, és nem is függ az ő akaratuktól (Jób 9:12).
- *Igazságos.* Isten olyan módon uralkodik mindenek felett, hogy az emberek, az angyalok és az ördögök felelősek maradnak cselekedeteikért. Ő nem vádolható azzal a gonosszal, amelyet tesznek, noha teljesen a kezében tartja, sőt véghez viszi (Rm 9:17–20).
- *Tervszerű.* Isten nemcsak uralkodik, hanem ezt egy tökéletes terv szerint teszi, amelyhez mindennek illeszkednie kell, és illeszkedik is. Semmi nem történik véletlenségből. Semmi nem lepi meg Istent, és semmi nem változtatja meg az ő gondolatát vagy akaratát (Zsolt 115:3; 135:6; Rm 9:21–22).
- *Felfoghatatlan.* Isten mindenek uralkodójaként olyan nagyszerű, hogy az ő útjai meghaladják a mi értelmünket (Jób 9:10; Ézs 55:8). Bár minden az ő népének javára és a többiek kárhozatára munkálkodik együtt, ezt nem mindig láthatjuk. Hitben járunk, nem látásban (2Kor 5:7).
- *Kegyelmes.* Isten az ő népének a javára uralkodik (Rm 8:28). A dolgok nem pusztán maguktól munkálkodnak együtt az Istent szeretők javára, hanem mert ő kormányozza és irányítja azokat Megváltónk, Jézus által.

Isten uralkodása azonban nem mindenki számára kegyelmes. Az istentelenek feletti uralma az ő népe feletti uralmának az ellentéte. Ez kárhozható uralkodás nemcsak azért, mert elvetik az uralkodását, és megvetik az ajándékait, hanem azért is, mert az ő romlásukra és kárhozatukra aktívan uralkodik rajtuk. Ezzel nem tagadjuk, hogy ad nekik jó dolgokat – életet és lehetőséget, ételt és otthont, bőséges esztendőket és egyebeket –, de sosem szeretetből vagy kegyelemből.

Istennek ezt a gondviselő kormányzását hinni kell, mert amit látunk, az nem mindig tűnik úgy, mintha Isten bölcs uralkodása alatt lenne. A teremtésben és a társadalomban rend helyett rendetlenséget, a történelemben és a teremtésben pedig igazság helyett igazságtalanságot, káoszt és látszólagos zűrzavart találunk. A hit mindazonáltal hiszi és vallja, hogy Isten mindent kezében tart, és semmi nem történik véletlenségből, hanem Isten kegyelméből minden javunkra van. A hit ragaszkodik ahhoz, hogy mindennek Isten népe javára *kell* szolgálnia, és *együtt* kell munkálkoddania ezért a jóért azok számára, akik Istent szeretik.

2.10. Isten mindent átfogó gondviselése

A lehető legerősebben ki kell emelnünk, hogy Isten gondviselése mindent magában foglal a földön, a mennyen és a pokolban. Ez nem jelent mást, mint hogy Isten szuverén. A Szentírás tanítása szerint ő szuverén módon uralkodik a következők felett:

- Az angyalok (Zsolt 103:20–21).
- Az ördögök (Jób 1:12; 2:6).
- Minden ember (Jer 10:23; Csel 17:28).
- Az emberek szíve (Péld 21:1).
- Az emberek cselekedetei (Péld 16:9).
- Az emberek gondolatai és szavai (Péld 16:1).
- Minden ember bűnös cselekedete (Zsolt 33:10; Péld 16:4; Ám 3:6; Csel 2:23).
- Saját népének bűnei (Ézs 63:17).
- Az ember szívének bűnben való megkeményedése (2Móz 4:21; Rm 9:18).
- Az időjárás és az évszakok (Csel 14:17).
- A csillagok és a bolygók (Zsolt 104:19).
- A teremtés nagy dolgai (Jer 5:24; Dán 4:32).
- A legkisebb és legjelentéktelenebb dolgok (Mt 10:29–30).
- Az úgynevezett természeti katasztrófák és kellemetlen események (Zsolt 105:29; 148:8).
- A háború és a béke (Ézs 45:7).
- Az élet és a halál (1Móz 4:1; Zsolt 31:16; 104:28–29).
- Minden (Zsolt 103:19).

Isten gondviselése azonban nemcsak az ő kormányzását foglalja magában. Ne feledjük azt sem, hogy mindent ő visz véghez, ő irányít, ő ellenőriz, és mindent arra használ, hogy véghez vigye az ő célját és jótetszését (2Móz 3:19–20; Ézs 44:28; 46:9–10; Ef 1:5; Fil 2:13).

Ez egyszerre a gondviselés titka és csodája. Titok, hogy Isten mindent használ – beleértve a gonoszsgot és a gonoszul cselekvőket is – anélkül, hogy ő maga felelős lenne a gonoszsgért. Viszont a kegyelem csodája, hogy szuverén módon használ mindent az övéi üdvösségére, az őt szeretőik javára, akik az ő végzése szerint hivatalosak. Mindezt Krisztusért teszi, aki szenvedett, meghalt, és feltámadt az ő népe bűneiért.

2.11. A gondviselés és az általános kegyelem

Isten gondviselésében minden teremtményére ügyel (Csel 17:25). Ez azt jelenti, hogy Isten sok jó ajándékot ad a gonoszoknak beleértve nemcsak az esőt és a napsütést, az ételt és a hajlékot, az életet és a lehetet, hanem a racionális elmét, az akaratot és a lelket is.

Ebből sokan arra következtetnek, hogy Isten szereti a gonoszokat, és kegyelmes hozzájuk. Szerintük ezek a dolgok Isten „általános kegyelmét” jelentik, az ő kegyelmét mindenki számára: egy olyan kegyelmet, amely nem vezeti őket az üdvösségre, de mégis tanúbizonyság számukra Isten feljük való jóindulatáról és szeretetéről. Egy általános gondviselés azonban nem ugyanaz, mint egy általános kegyelem, és a kettőt nem szabad összekevernünk. A Biblia sem használja soha a *kegyelem* szót, hogy ezzel írja le Isten gondviselésének általános munkáját.

Ez nem jelenti, hogy tagadjuk azoknak az ajándékoknak a jóságát, amelyeket Isten a gonoszoknak ad (Jak 1:17). De amikor Isten jó ajándékokat ad nekik, nem jelenti azt, hogy szereti őket, vagy kegyelmes hozzájuk. Ha azt mondjuk, hogy Isten jó ajándékokat ad a gonoszoknak, még mindig nem mondtunk semmit arról, hogy *miért* adja Isten azokat a jó ajándékokat. A Biblia tanítása szerint a szeretettől és az irgalomtól eltérő oka van arra, hogy a gonoszoknak jó ajándékokat adjon: ezeket a jó ajándékokat haragjában adja nekik hálóként (Zsolt 11:5–6; Péld 14:35; Rm 11:9), átokként (Péld 3:33) és pusztulásukra (Zsolt 92:8); síkos földön helyezi el őket és pusztulásba veti őket ezekkel (Zsolt 73:18 a 3–7. versek kontextusában⁵). Mindez világosan látható abból, ahogyan a gonoszok ezeket az ajándékokat arra használják, hogy vétkezzenek Isten ellen, és méltóvá tegyék magukat az ítéletre.

Ez olyannyira igaz, hogy a Szentírásban Isten azt is megparancsolja, hogy utánozzuk őt az ellenségeinkkel való bánásmódunkban. Tegyük jót velük, mégpedig annak ismeretében, hogy ha nem térnek meg és nem hisznek, akkor a mi jó cselekedeteink pusztulásukra és ítéletükre lesznek (Rm 12:20–21).

Nem kellene meglepnie bennünket, hogy Isten ilyen okok miatt ad egy önmagában ajándéknak nevezhető dolgot. Ha egy apa a kiskorú fiának egy – a konyhában nélkülözhetetlen – borotvaéles henteskést ad, akkor biztosan megkérdőjelezi bennünk, hogy ezt a „jó ajándékot” szeretetből és könyörületből adta-e. A gyermek biztosan olyan rosszul fogja azt használni a saját pusztulására, mint ahogy a gonoszok használják Isten minden nekik adott jó ajándékát.

⁵A KJV szerint. (A ford. megj.)

Az általános kegyelem tanításának talán a legnagyobb veszélye, hogy lerombolja Istenben való vigasztalásunkat. Ha az eső és a napsütés, az egészség és az élet önmagában kegyelem, akkor mire kell következtetnünk, amikor Isten az ellenkezőjét küldi nekünk, nevezetesen betegséget, szegénységet, szárazságot vagy halált? Ezek a dolgok az átkai? Azért küldi ezeket, mert gyűlöl bennünket? Ha a kegyelem a *jó dolgokban* van, akkor ha Isten nem adja meg nekünk azokat a jó dolgokat, nem részesülünk kegyelemben? Nem arra kellene-e inkább gondolnunk, hogy mindazt, amit nekünk, az ő népének küld, akár egészséget vagy betegséget, szegénységet vagy gazdagságot, életet vagy halált, azt szeretetében, kegyelmében és a mi javunkra adja (Rm 8:28); viszont amit a gonoszoknak küld, az mind az ő ítéletükre szolgál még akkor is, ha önmagában *jó*? Milyen más módon vigasztalódhatnánk meg az összes fájdalomaink és nyomorúságaink közepette?

2.12. A gondviselés és a bűn korlátozása

Isten az ő gondviselésében minden dolgot irányít és vezet, ami csak megtörténik. Még az ember életének összes részlete is Isten szuverén irányítása alatt áll, amint Nabukodonozor mondta: „*az ő akaratja szerint cselekszik az ég seregében és a föld lakosai között*” (Dán 4:32). Isten tehát az ő gondviselésében az emberek bűnös cselekedeteit is irányítja és vezeti, ahogyan az Nabukodonozor és mások példájából egyértelmű (1Sám 2:25; 2Sám 16:10; 24:1; 1Kir 22:19–22; Csel 2:23; Rm 9:18). Isten szuverén és gondviselő munkája a bűn korlátozását is magában foglalja. Isten az ember gonoszságát a gondviselés által számos különböző módon korlátozza.

Az Írás sok példát hoz fel a bűn korlátozására. Az 1Mózes 6:3 az első ilyen példa a Szentírásban. Isten ott a bűnt az ember élethosszának megrövidítésével korlátozta. A bábéli torony idejében a bűnt az ember beszédének megváltoztatásával is korlátozta. Az olyan igék, amelyek arról beszélnek, hogy Isten a bűnnek embereket adott át, szintén következtetni engednek a bűn korábbi korlátozására (Zsolt 81:11–12; Csel 7:42; Rm 1:24–28).

Sokan ezeket az igéket az úgynevezett általános kegyelem példáiként idézik. Szerintük az, hogy Isten korlátozza az ember bűnét, bizonyítja Isten minden ember felé való kegyelmes hozzáállását. Sokan még azt is mondanák, hogy ez az általános kegyelem Isten nem üdvözítő munkájának az eredménye, amelyet az ember szívében, elméjében és akaratában végez. Szerintük az általános kegyelem miatt az ember nem *teljesen* romlott, és előkészíti az emberben az evangélium útját annak – mint az üdvözítő kegyelem felajánlása – elfogadásának vagy elutasításának lehetővé tételével.

Isten a bűnt korlátozza, de ez egyáltalán nem bizonyítja, hogy ez kegyelmes dolog lenne. Még mindig fel kell tennünk a kérdést: hogyan és miért korlátozza Isten a bűnt? Az Írás világosan tanítja, hogy Isten a bűn korlátozását kizárólag az ő *erejével* éri el, nem pedig azzal, hogy a Lélek valamiféle *kegyelmes* munkájával egyfajta változást okoz az ember romlott természetében. Ez sokkal inkább ahhoz hasonlít, mint amikor valaki egy veszett kutyára szájkosarat tesz megakadályozva a kutyát abban, hogy bárkit is megharapjon, de nem tesz semmit azért, hogy meggyógyuljon betegségéből. Így Isten sok mindent használ az emberek gonoszságának korlátozására szívük megváltoztatása nélkül. Ilyen a következményektől való félelem is. Az egyik legjobb példa a bűn szuverén, de nem üdvözítő korlátozására az Ézsaiás 37:29-ben található, ahol Isten így szól Assíria királyához: „*Vetem orrodba horgomat és szádba zabolámat, és visszaviszlek az úton, a melyen jövéél!*” Ebben semmi kegyelmes sincs. Ugyanez az ézsaiási szakasz emlékeztet minket a korlátozás céljára is. Ez nem más, mint hogy Isten népét a világban megvédje és megtartsa.

Isten gondviselésének általános munkálkodása *nem* általános kegyelem. A kegyelem az erő, amely által Isten üdvözíti az ő népét (Ef 2:8–10). Nincs másfajta kegyelem, mint a csodálatos, lenyűgöző és üdvözítő kegyelem. Dicsőség ezért Istennek.

2.13. Az ember teremtése

Hisszük, hogy az embert Isten teremtette, és nem evolúcióval fejlődött ki. Valóban, az ember teremtése Isten kezdetben történt műveinek koronája, erős bizonyág Isten nagyságáról és az ember Isten világában való egyedi helyéről.

Az Írás sokféleképpen megmutatja az ember egyedi voltát:

- Isten beszélt önmagával az ember teremtése előtt – ezt más dolgok teremtésénél nem tette meg (1Móz 1:26).
- Isten az embert saját képére alkotta (1Móz 1:26–27).
- Isten az embert saját, kettős cselekedetével alkotta (1Móz 2:7),⁶ nem pedig egyszerűen létezésre hívta, mint a vadállatokat, a madarakat vagy a halakat.
- Isten arra teremtette az embert, hogy közösségben éljen vele (1Móz 2:15–17).
- Isten egy különleges otthont készített, ahol az ember élhetett (1Móz 2:8).
- Az ember megteremtése után Isten közvetlenül beszélt hozzá (1Móz 1:28).
- Isten uralmat adott az embernek minden más földi teremtmény felett (1Móz 1:28).

⁶(1) Porból formálta, és (2) lelket lehelt belé. (A ford. megj.)

Az ember teremtéséről szóló bibliai beszámoló gyökeresen eltér az evolúcióelmélettől, amely szerint az ember csak szintjében tér el az állatoktól, nem pedig természetében és fajtájában, és semmiképpen sem abban, hogy ismerheti Istent, és kapcsolatban élhet vele. Mivel az evolucionisták nem látnak valódi különbséget ember és állat között, ezért más módokon is összezavarják a kettőt. Így például „állati jogokról” beszélnek, a magzatokat valamiféle elvetendő dolognak tartják, a pogány népekre pedig „primitívként” utalnak.

Ennél azonban sokkal fontosabb, hogy az ember egyedi teremtése emlékeztet minket arra, hogy milyen magas helye volt az első teremtésben, és mekkorát bukott a bűneset során. Csak első állapotának a dicsősége magyarázhatja meg jelen állapotának a nyomorúságát. Csak az élhet most a Sátán közösségében, aki egykor az Istennel való közösségben lévő életre teremtett. Csak az bukhatott ilyen mélyre, akinek a teremtésben annyira magas helye volt. Csak az hozhat bűne által örök halált önmagára, aki örök életre lett megalkotva.

Az evolucionisták nem tudják megérteni az ember jelenlegi állapotát, ezért az oktatásban, a társadalmi reformokban, a politikában és egyéb efféle emberi „megoldásokban” keresik az orvosságot. Egy evolucionista nem hiszi, és nem is hiheti az ember elveszett voltát, állapota nyomorultságát, helyzete reménytelenségét. Nem tudja meglátni, hogy az ember problémáira adott földi és időbeli megoldások reménytelenek. Egyedül a Szentírásból érthetjük meg helyesen az ember eredeti állapotát és nagy szükségét.

Ha megértjük, mi volt az ember, és mivé lett a bűn által, akkor látjuk, hogy lehetetlen „saját hajánál fogva” felemelnie önmagát, vagy éppen megoldást találnia szükségeire. Nem keresünk semmiféle emberi megoldást, hanem Jézust, az egyetlen, isteni megoldást és gyógyszert az ember nyomorúságára.

2.14. Az ember Isten képmása

Az ember teremtésével kapcsolatban az egyik legcsodálatosabb, hogy Isten eredetileg saját képére alkotta. Így bizonyos módokon *hasonló volt Istenhez*. Ennél semmi sem lehet nagyszerűbb.

Az ember nem fizikailag hasonlított Istenre, mert Isten Lélek, akit senki nem látott, és senki nem láthat (Jn 4:24; 1Tim 6:16). A hasonlóság tehát *lelki* volt. A Biblia az Efézus 4:24-ben és a Kolossé 3:10-ben elmondja, hogy az ember három lelki vonatkozásban hasonlított Istenre. Igaz és szent volt, valamint igaz ismerete volt Istenről. Ilyen volt az ember, mielőtt bűnbe és kárhozatba esett volna. Avégett

hordozta Isten képmását, hogy Istent megismerje, szeresse, és vele boldogan éljen. Ez lehetetlen az állatok vagy az élettelen teremtmények számára, amelyek semmit nem hordoznak Isten képmásából.

Sokszor mégis megkérdezik, hogy maradt-e valami Isten képmásából a bukott, bűnös emberben. Ez fontos kérdés. Ha a bűnös állapotú emberben bármi megmaradt Isten képmásából, akkor kell benne lennie valami jónak és értékesnek, hiszen Isten mindig jó. Ha pedig semmi nem maradt benne Isten képmásából, akkor semmi jó nem lehet benne, mert egyedül Isten jó.

A Biblia nagyon világos választ ad erre a kérdésre, mégpedig azt a feleletet, hogy a bukott emberben *semmi* nem maradt Isten képmásából. Lehetetlen azt hinni, hogy a teljesen romlott bűnös még hasonló lehet Istenhez. Jézus a János 8:44-ben ezt mondja a hitetlen farizeusoknak és mindazoknak, akik nem hisznek benne: „*Ti az ördög atyától valók vagytok, és a ti atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni.*” Másként fogalmazva az ember lelkileg egyedül a Sátánra hasonlít, és ez cselekedeteiben is megmutatkozik.

A Biblia akkor is választ ad arra kérdésre, hogy az emberben megmaradt-e Isten képmása, amikor az Efézus 4:24-ben és a Kolossé 3:10-ben azt írja, hogy az üdvösség annak képére való megújulás, aki minket teremtett. Amikor Isten megvált minket, akkor lerontja bennünk a Sátán képmását, és helyreállítja bennünk az ő hasonlatosságát megújítva minket Jézus Krisztus Lelke által, és újra igazságot, szentséget és igaz ismeretet ad nekünk. Az Efézus 4:24 és a Kolossé 3:10 tanítása szerint Isten képmása ebből a három részből áll: igazság, szentség és igaz ismeret. E képmás helyreállítása és újjáteremtése előtt a bukott és romlott emberben semmi sincs meg ezekből a tulajdonságokból. Csak azokban vannak meg, akik Krisztusban megújultak.

Te megújultál Isten képmására? Ha *igent* mondasz, akkor cselekedeteid és beszéded megmutatják, hogy *hasonló* vagy-e hozzá. Micsoda szégyen, ha nem! Milyen nagy szégyen, ha azt mondjuk, hogy meg vagyunk váltva, és hordozzuk Isten képmását, de közben továbbra is az ördöghöz hasonlóan viselkedünk. Ezzel szemben Isten üdvözítő kegyelmének milyen csodálatos tanúsága, ha hasonlóak vagyunk hozzá – szeretett gyermekeiként követve őt (Ef 5:1).

2.15. Ádám és az emberi nem kapcsolata

Mivel Ádám egy bizonyos kapcsolatban volt az emberi nemmel, minden tettének következménye van számunkra. Mi volt ez a kapcsolat? Ádám a mi fejünk vagy képviselőnk volt. Ezt azért tudjuk, mert felelősek vagyunk bűnéért (Rm 5:12) ugyanúgy, mint ahogyan a szülők gyakran felelősek fiatalabb gyermekeik tetteiért, mivel képviselik

őket. Tudjuk ezt az 1Korinthus 15:45-ből is, amely Krisztust, Isten előtti képviselőnket az *utolsó Ádámnak* nevezi.

Ádám volt a képviselőnk, ami azt takarja, hogy a mi helyünkön állt, ezért mindent a nevünkben tett. Így ugyanolyan felelősök vagyunk tettéért, mintha mi magunk cselekedtünk volna. Ekképpen Ádám bűne a miénknek számít, és felelősök vagyunk érte, vétkesek vagyunk miatta.

Az emberek gyakran panaszkodnak, hogy ez igazságtalan, de valóban így van-e? Tudjuk például, hogy az efféle kapcsolatok szerves részét képezik földi életünknek. A szülők képviselik gyermekeiket, és eljárnak a nevükben. A politikusok mindenki nevében cselekednek, így ha hadat üzennek, az egész ország hadban áll, még ha valaki nem is ért egyet a politikusok tetteivel. Azonban a legfontosabb, hogy ha az emberek szerint nem jó és igazságos, hogy Ádám a mi képviselőnk, akkor az sem jó és igazságos, hogy Krisztus a mi képviselőnk. Sosem szabad elfelednünk, hogy Krisztus Ádám helyére állt, és az ő népe képviselőjeként cselekszik, így tehát amit Krisztus tett, beszámít nekik, és őerte találtnak igaznak és szeplőtelennek Isten előtt.

Továbbá ugyanaz a természetünk, mint Ádámé, neki pedig ugyanaz volt a természete, mint nekünk, jóllehet még nem elbukott állapotban. Ezért nem mondhatjuk, hogy másként vagy jobban cselekedtünk volna nála. Sőt Ádám tökéletes és igaz volt, amiért még inkább biztosak lehetünk benne, hogy az ő döntése lett volna a miénk is. Amikor Ádám bűnbe esett, a vétke igazságosan szállt ránk, és a bukása tökéletesen igazságosan lett a miénk.

Ádám volt a mi atyánk is, ezért a mi – romlott, elfajult és bukott – emberi természetünket tőle örököltük. Vétkeinkben és bűneinkben halottként születtünk, mert maga Ádám lelkileg meghalt, amikor bűnbe esett. Magához hasonló gyermekeket nemzett (1Móz 5:3). Mi vétkeinkben és bűneinkben halottként születtünk már azelőtt szenvedve a bűn büntetését, mielőtt mi magunk bármi gonoszsgot elkövettünk volna. Miként lehetséges ez? A felelet Ádammal, képviselőnkkel való kapcsolatunkban rejlik. Mielőtt megszülettünk volna, és jót vagy gonoszt tettünk volna, már felelősök vagyunk a bűnéért. Ezért úgy születünk meg, hogy a bűn büntetését szenvedjük: ugyanazt a büntetést, amely rá szállt. Ő a vétke büntetéséül meghalt, és teljesen romlottá vált. Mi is vétkesek vagyunk az ő bűne miatt, így ugyanazon büntetés alá esünk.

Semmi nem tudja annyira erőteljesen szemléltetni helyzetünk reménytelenségét, mint hogy Ádámban már azelőtt vétkesek vagyunk, hogy bármilyen lehetőségünk lett volna gonoszt tenni, ezért romlottan, elfajultan születünk már szenvedve a bűn büntetését. Csak ennek megértése győzhet meg minket arról, hogy a bűn elleni gyógymódnak

Istentől kell származnia. Amíg erről nincsen helyes képünk, továbbra is azt fogjuk gondolni, hogy a megoldás saját erőnkben, képességünkben vagy akaratunkban rejlik.

2.16. Az érdem

Ádám többek szerint próbaidőn volt a Paradicsomban, és ha engedelmes maradt volna, végül kiérdemelte volna az örök, mennyei életet. Hisszük, hogy ez nem biblikus. Az 1Korinthus 15:47–48-ból tudjuk, hogy az örök, mennyei életet csak a *mennyből való* Úr által kaphatjuk meg, aki a mi Urunk Jézus Krisztus. Nélküle Ádám földi maradt volna.

Ennél azonban még fontosabb, hogy az érdem egész gondolata rossz. A Szentírásban semmi helye nincs az érdemnek: sem az ember jelenlegi, romlott állapotában, sem a paradicsomi tökéletességben. Az ember soha nem szerezhet érdemet Istennél. Annak elképzelését, hogy erre mégis képes akár csak az igazság állapotában is, a gondolkozásunkból ki kell szakítanunk – gyökerestül, hajtásostul, ágastul.

Az embernek még büntelen állapotában sincs semmije, amivel érdemet szerezhethetne. Előbb lennie kell valami sajátjának, hogy bármit kiérdemeljen, vagy megszerezzen: idejének, tehetségének, erejének, amit az érdemszerzésre használhat. Azonban senkinek nincs semmije, ami tényleg az övé lenne. „*Mid van ugyanis, a mit nem kaptál volna?*” – kérdezi Pál az 1Korinthus 4:7-ben. Ádámnak még a bűneset előtt is ezt kellett volna válaszolnia: „Semmi!” Isten maga így szól a Zsoltárok 50:12-ben: „*Enyém e világ és ennek mindene.*” Bármi, amit érdemünk alapjául ajánlanánk neki, már az övé. Vajon felajánlhatunk-e neki valamit úgy gondolva, hogy ez kedves lesz neki?

Az embernek ezt az érdemszerzésre való Isten előtti képtelenségét legvilágosabban a Lukács 17:10 tanítja. Itt az embert Isten Igéje egy rabszolgához hasonlítja, akinek nincs tulajdonában a saját élete, ezért nem érdemelhet ki semmit. Megtanuljuk, hogy ha *mindazokat* megcselekedtük is, ami nekünk parancsoltatott, még mindig *haszontalan szolgálók* vagyunk. Jézus itt használt rövid példázata szerint semmivel sem érdemelnénk ki jobban Isten háláját, mint amennyire a példázat rabszolgája kiérdemli ura háláját azzal, hogy elvégzi annak akaratát. Azt is figyeljük meg, hogy a 10. vers nem jelenlegi, bukott állapotunkról beszél, hanem egy olyan helyzetről, amikor megcselekedtük *mindazt, ami nekünk parancsoltatott*. Ez számunkra lehetetlen, de Ádám számára lehetséges volt a bűneset előtt. Más szavakkal fogalmazva, Lukács evangéliuma ezt a verset ugyan nekünk címzi, de valójában jobban illik az igazság állapotában lévő Ádámra. Ha Ádám nem tudott érdemet szerezni Isten előtt, akkor mi hogyan tudnánk?

Szükséges tehát megszabadulnunk az érdemszerzés veszedelmes gondolatától – ki kell dobnunk tanításunkból, gyakorlatunkból és gondolkodásunkból. Csak ekkor

fogjuk meglátni természetes állapotunk teljes reménytelenségét. Csak akkor láthatjuk meg, mennyire egyedül a kegyelemtől függünk, és csak akkor nem vetjük többé bizodalunkat saját cselekedeteinkbe vagy erőnkbe, ha bizonyosak vagyunk abban, hogy soha semmit nem tudunk kiérdemelni Isten előtt. Csak ekkor fogunk így szólani: „*Assiria nem segít meg minket; lóra sem ülünk, és nem mondjuk többé kezeink csinálmányának: Istenünk! Mert nálad talál kegyelmet az árva*” (Hós 14:3).

2.17. Az első Paradicsom

Hogy Ádám Isten földi munkáinak legkiválóbbja, a teremtés koronája volt, annak az egyik jele, hogy Isten egy külön otthont készített neki egy Paradicsomnak nevezett kertben, Éden földjén. Ádám itt élt és dolgozott. Itt járt Istennel, amíg bűnbe nem esett.

Nehéz elképzelnünk, milyen volt ez az első Paradicsom. Azt sem tudjuk, hol volt, vagy milyen volt az a világ, ahova Isten ültette. Ott nem volt halál, sem szenvedés, sem fájdalom. Minden tökéletes volt, és nagyon különbözött attól a világtól, amelyben most élünk. Ádám maga is tökéletes volt ebben a tökéletes otthonban.

Ádám mindezt elvetette, amikor bűnbe esett. Elvesztett egy gyönyörű kertet, amely Isten különleges ajándéka volt, és elvesztette azt a mindenekfelett való helyet, ahol Istent szolgálhatta volna, és vele boldog közösségben lehetett volna. Ez hozzátartozik engedetlenségbe esésének tragédiájához. Amikor Isten kitiltotta Ádámot a kertből, az engedetlensége miatt büntette meg, és megmutatta neki, hogy bűnösként többé nincs joga az Istennel való közösséghez.

Ádám és Éva ebből az első Paradicsomból űzettek ki, amikor vétkeztek (1Móz 3:23–24). Jóllehet ez a Paradicsom földi volt, kizáratásuk mégis azt jelképezte, hogy a mennyei Paradicsomban nincs helye a bűnnek vagy a bűnösöknek. Vétkük által ők és leszármazottaik is elzárattak minden élettől, az Istennel való minden közösségtől és Isten mindenféle szolgálatától. Egyedül Isten kegyelme nyitja meg az utat a mennyei Paradicsomba.

Akik kegyelmet kapnak, azok számára az első Paradicsom ábrázolja ki az eljövendő Paradicsomot. A kettőnek még a neve is ugyanaz (Jel 2:7). Ugyanaz a fa nő bennük (Jel 2:7; 22:2). A második Paradicsomban sincs szenvedés, sem fájdalom, sem könny, sem halál (Jel 21:4). Az első Paradicsom egy kis betekintést ad nekünk abba, hogy milyen lesz a menny, és biztosít minket afelől, hogy amit Ádám a bűn által elveszített, azt Krisztus, a mi Urunk és Megváltónk munkája által újra elnyerjük.

Az első Paradicsom létezése emlékeztető jel arra, hogy Isten már akkor valami jobbat gondolt, amikor elültette az Éden kertjét. Ebben az első Paradicsomban kezdte

meg minden az Istentől rendelt történelmét, amely majd a második, mennyei Paradicsomban fog csak véget érni. Ez hozzátartozott Isten céljához, hogy megdicsőítse önmagát a teremtés, a bűn, a kegyelem és az üdvösség által, mert semmi nem történik az ő szándékain kívül. Az első Paradicsom a második ígérete és árnyéka volt.

Krisztus által és az ő hatalmának bizonyságaként a második Paradicsom jobb, mint az első. A mennyei Paradicsomban a bűnnek még a lehetősége sem lesz meg. A legjobb az lesz, hogy Isten örökre az ő népével fog *lakozni*, és az ő Istenük lesz (Jel 21:3). Ott majd szeretett Krisztusukat is meg fogják látni. Ez felfoghatatlan öröm és boldogság.

2.18. A két fa

Amikor Isten megalkotta Éden kertjét Ádám és Éva otthonául, elhelyezett benne két különleges fát: az élet fáját, valamint a jó és gonosz tudásának fáját. E fák jelentőségét megmutatja, hogy a kert közepén álltak (1Móz 2:9).

Nehéz ezekkel a fákkal kapcsolatban minden kérdésre válaszolni, mivel olyan kevés információ áll rendelkezésünkre. Ilyen kérdés például, hogy az élet fája gyümölcsében volt-e erő, hogy életet adjon annak, aki megette. További kérdések is sorakoznak: ha a gyümölcsben ilyen erő volt, akkor Ádámnak és Évának csak egyszer vagy rendszeresen kellett-e ennie belőle ahhoz, hogy vég nélküli életük legyen. Hogy a jó és gonosz tudásának fáján lévő gyümölcs önmagában nem ölte meg méregként Ádámot és Évát (1Móz 3:6), az mintha arra utalna, hogy az élet fájának gyümölcse sem adott magától életet. Az 1Mózes 3:22 azonban úgy tűnik, másként mondja. Ha viszont az élet fájának *volt* ereje Ádámnak végtelen életet adni vagy azt fenntartani, akkor nagyon különbözött a jó és gonosz tudásának fájától, amelynek önmagában nem volt ereje az életet elvenni.

Lehet, hogy nem tudunk mindezekre a kérdésekre választ adni, mivel a Szentírás olyan keveset mond, de valami egyértelműnek tűnik az első Paradicsom e két fájával kapcsolatban: Ádám számára az *antitézist* képviselték. Az antitézis az elkülönülés és a szembenállás Isten és a Sátán, a jó és a gonosz, az egyház és a világ, a hívő és a hitetlen között.

Ami Isten népét illeti, az antitézissel kapcsolatban az ő feladatuk *igent* mondani Istennek és Isten törvényének, illetve *nemet* mondani az ördögnek és a bűnnek. Ez a lényege a bűnös világtól való lelki elkülönülésüknek, amelyben élnek (2Kor 6:14–18). Istennel kapcsolatban mindig ez az ember feladata.

A kertben a két fa ugyanezt a feladatot állította Ádám és Éva elé. Ha az élet fájáról esznek (ennek módja és ideje valójában nem sokat számít), akkor *igent* mondanak Istennek. Ha nem esznek a jó és gonosz tudásának fájáról, akkor *nemet* mondanak az ördögnek, a bűnnek és az engedetlenségnek. Ez volt az oka annak, hogy nem ehettek. Semmi más indoka nem volt számukra annak, hogy *ne* egyenek a tudás fájáról, mert Isten parancsától eltekintve jó volt az eledelre, és kedves a szemnek.

Ádám és Éva ettek, elbuktak, és bűnbe estek. Mi is folytatjuk az ő bűnüket, amikor *igent* mondunk az ördögnek, illetve *nemet* Istennek és az ő törvényének. Mindazonáltal a két fa által jelképezett feladatuk soha nem változott. Éppen ezért a megváltás csak a mi Urunk Jézus Krisztus által jöhetett el, akinek az élete egy nagy *igen* volt Istennek és az ő törvényének, és egy ugyanolyan nagy *nem* minden bűnnek és az ördögnek, ami annyira világosan látható pusztai megkísértésében. Hála legyen Istennek a második Ádámért és azért, amit tett!

2.19. Az ördög hazugsága

Isten két különleges fát helyezett az Éden kertjébe, amelyek közül az egyik a jó és gonosz tudásának fája volt. Ádámnak és Évának megtiltotta, hogy e fa gyümölcséből egyenek. Amikor mégis így tettek, akkor elestek Isten jóindulatától, mégpedig a bűnbe és a halálba.

Miért volt tehát a fa neve *a jó és gonosz tudásának fája*? Ezt a kérdést az ördög hazugsága miatt kell megválaszolni (1Móz 3:5). Az ördög ezt mondta: „*olyanok léstek mint az Isten: jónak és gonosznak tudói*”, Ádám és Éva pedig hallgatott rá.

Amit az ördög mondott, hazugság volt. Ő mindig hazudik. *Nem* úgy ismerjük meg a jót és a gonoszt, hogy *megkóstoljuk* a rosszat, és engedetlenségünk Istennel szemben. Mindazonáltal az ördög még mindig ezt hazudja, és az emberek még mindig hallgatnak rá. Azt mondja az embereknek, hogy *meg kell tapasztalniuk*, ki kell próbálniuk a gonoszt ahhoz, hogy valóban megismerjék, ők pedig gyönyörködve hallgatják.

Valószínűleg ez volt az a hazugság, amelyet Jézabel tanított a thiatirai egyháznak (Jel 2:20–24). Erre az asszonyra úgy gondolunk, mint aki azt tanította Isten szolgáinak, hogy paráználkodjanak, és megegyék a bálványoknak szentelt dolgokat (Jel 2:20) azért, hogy – amint ő és követői mondták – *megismerhessék* a Sátán mélységeit (Jel 2:24).

A keresztyén szülők ezt a hazugságot hallják, amikor azt mondják nekik, hogy nem kell őrizniük gyermekeiket attól a gonosz világtól, amelyben élünk. Azt hallják, hogy gyermekeiknek ki kell menniük a *valódi* világba, hogy megismerhessék, milyen

is az. Meg kell tapasztalniuk ahhoz, hogy ismerjék; de mi és a gyermekeink nem ezen az úton tanuljuk meg a jót és a gonoszt.

Valójában csak úgy ismerjük meg a jót és a gonoszt, ha *nem* kószoljuk meg a rosszat – azaz elhagyjuk azt, és menekülünk tőle. Gondoljunk csak a bukott emberre! Miután evett a jó és gonosz tudásának fájáról, *többé nem volt képes* megkülönböztetni a jót és a gonoszt. Isten úgy ismeri a gonoszt, hogy teljesen elkülönül attól, és ugyanez a helyzet velünk is.

Mindazonáltal nem ez volt *minden*, amire az ördög gondolt. Azt is értette ez alatt, hogy Ádámnak és Évának meglesz a joga *meghatározni maguk számára*, mi a jó, és mi a gonosz. Ebben az értelemben úgy lesznek *a jónak és a gonosznak tudói*, hogy esznek a fáról. Ekkor *olyanok lesznek, mint Isten*, legalábbis ezt mondta az ördög. A bukott ember az ördögnek való engedelmességben hallgatott erre a hazugságra, és továbbra is azt állítja, hogy joga van neki magának meghatározni, mi a jó, és mi a rossz.

Isten ugyanerre utal, amikor így szól: „*Az ember olyanná lett, mint mi közülünk egy.*” Ezen azt értette, hogy az ember magának tulajdonította, ami egyedül Istenhez tartozik, tudniillik a jó és a gonosz meghatározásának jogát. Miután így tett, az ember többé nem ehet az élet fájáról. Isten *nem engedheti* meg neki, hogy kinyújtsa a kezét az élet fája felé, és örökké éljen, miközben nyíltan fellázadt Isten ellen. Ezért az Úr kiűzte őt a kertből és az élet fájától.

Minden gonosz azért érte el az emberiséget, mert először Éva, majd Ádám hallgatott a Sátán hazugságára. Miután hallottuk Isten Igéjének igazságát, ne figyeljünk többé az ördög hazugságára, hanem helyes módon ismerjük meg a jót és a gonoszt: hallgassunk Isten szavára, hagyjuk el a rosszat, és különítsük el magunkat attól teljes szívvel!

2.20. A jó és gonosz tudásának fája

Megmagyaráztuk a két különleges fa jelenlétét, amelyeket Isten ültetett el az Éden kertjében, Ádám és Éva első otthonában. Most mondanunk kell valamit arról, hogy a jó és gonosz tudásának fájának mi volt a célja Isten Igéjének fényében – az 5Mózes 8:2–3 alapján. Hisszük, hogy a jó és gonosz tudásának fája azt a fontos lelki alapelvet jelképezte, amelyet ezek a versek tanítanak: „*És emlékezzél meg az egész útról, a melyen hordozott téged az Úr, a te Istened immár negyven esztendeig a pusztában, hogy megsanyargasson és megpróbálgjon téged, hogy nyilvánvaló legyen, mi van a te szívedben; vajjon megtartod-e az ő parancsolatait vagy nem? És megsanyargata téged, és megéheztete, azután pedig enned adá a mannát, a melyet nem ismertél, sem a te atyáid nem ismertek,*

hogy tudodra adja néked, hogy az ember nem csak kenyérral él, hanem mind azzal él az ember, a mi az Úrnak szájából származik.”

Kezdjük annak felidézésével, hogy maga a fa gyümölcse jó volt. Nincs okunk feltételezni, hogy nem volt igaz, amit Éva látott a fára tekintve. Jó volt az eledelre, *kedves a szemnek, és kívánatos (...) a bölcseségért* (1Móz 3:6), így már elkezdte megkívánni Isten parancsa ellenére. Miért tiltotta tehát meg Isten, hogy egyenek róla?

A választ az 5Mózes 8:2-3-ban találjuk. Isten megtanította Ádámnak és Évának, hogy nemcsak kenyérral él az ember, hanem Isten Igéjével. Ezzel azt mondta, hogy az élet több a pusztá létezésnél, több a test életénél, amelyet az étkezéssel lehet fenntartani. Az élet az ember számára az élő Istennel való közösség – az Isten Igéjének való engedelmesség által.

Homer Hoeksema így ír:

„Ez a fa Ádámnak kenyeret ajánlott, jó kenyeret, a föld termését. Mégis olyan kenyeret ajánlott, amelyet nem ehetett meg. Ehelyett ott volt Isten szava, amely megparancsolta, hogy (...) ettől a fától tartóztassa meg magát (...) A jó és gonosz tudásának fájától való tartózkodással Ádám életének ama másik, magasabb, lelki oldalát gyakorolta volna: szerető barátságban és szolgálatban engedelmeskedett volna Urának, Istenének, és így valósággal élt volna.”⁷

Ádám az Istennek való engedelmisség helyett a test kívánságainak kielégítése mellett döntött. Ő volt az első (Évával együtt), akinek a hasa lett az istene, az első, aki a földiekkel törődött (Fil 3:19). Az emberek azóta is így élnek testük és lelkük kívánságait kielégítve, és nem tekintik jobbnak Isten tetszését az életnél. Ma is csak kenyérral próbálnak élni, Isten Igéje nélkül.

Azonban ahol Ádám elbukott, ott Krisztus megállt. Ő nem csupán megismételte, hogy az ember nem csak kenyérral él (Mt 4:4), hanem meg is tartotta ezt az elvet még akkor is, amikor már az éhhalál szélén volt a pusztában töltött negyven nap után. Az Istennek való engedelmisségnél nem volt fontosabb számára, hogy a kövek kenyérré változtatásával annyi kenyérral töltse meg a pusztát, amennyi a világ minden éhezőjének elegendő lenne. Bárcsak ugyanígy gondolkozna ma az egyház!

Valójában Jézus egész szolgálatát az jellemezte, ami a pusztában történt. Még halála is annak a tanúsága volt, hogy számára – mindenki mástól eltérően – sokkal fontosabb volt az Istennek való engedelmisség, mint a földi élet és az ahhoz szükséges

⁷Homer C. Hoeksema: *From Creation to the Flood. Unfolding Covenant History: An Exposition of the Old Testament*, 1. kötet [A teremtéstől az özönvízig. A szövétség történetének kibontása: Az Ószövétség magyarázata.] Reformed Free Publishing Association, Grandville, Michigan, USA. 2000. 119.

dolgok. Mindhalálíg engedelmes volt. Így pedig Ádám elbukott gyermekei közül megváltotta a választottakat.

2.21. Az élet fája

A másik különleges fa, amelyet maga Isten ültetett az Éden kertjében, az élet fája volt. Ez a fa is a lehető legnagyobb jelentőséggel bírt Ádám és Éva számára.

Ott van a kérdés, hogy vajon a fának önmagában volt-e ereje földi életet adni. Úgy tűnik, éppen erre utalnak Istennek a szavai, amelyeket akkor szólt, amikor megakadályozta, hogy Ádám és Éva egyen a fáról (1Móz 3:22), de még akkor sem ez volt a fa legfőbb jelentősége.

Azért állt ott ez a fa, hogy jelképezze Ádám és Éva számára azt az igazságot, hogy az élet az Istennek való engedelmségben van. Erről még a törvény is bizonyosságot tesz (Gal 3:21), bár önmagában nem adhat életet. Amikor Ádám és Éva az engedetlenséget választotta, akkor lehetetlen volt számukra a szó valódi értelmében továbbra is *élni*. Meg kellett halniuk, ezért Isten sok más dologgal együtt elvette tőlük annak a jogát is, hogy egyenek az élet fájáról.

Az élet fája azt a számunkra is nagyon fontos és jelentős tényt jelképezte, hogy az engedelmség nem csupán a gonosztól való eltávolításban áll, hogy *nem tesszük meg*, amit Isten megtiltott. Ha ez igaz lenne, akkor a kijózanodó, de meg nem tért részeg Isten iránti engedelmségben élne, pedig valójában nem ez a helyzet.

Az engedelmségnek mindig van egy pozitív oldala, amelyet egy korábbi szakaszban így írtunk le: *igent* mondani Istennek. Istennek e szeretete és az ő tetszése iránti vágy nélkül a pusztá, külső engedelmség gyűlöletes. Ézsaiás beszél erről, amikor azt mondja, hogy az Isten szeretete nélkül bemutatott áldozat Isten színe előtt ugyanolyan, mintha valaki embert öl, vagy elvágja egy kutya nyakát (Ézs 66:3). Pál ugyanezt tanítja, amikor arra emlékeztet minket, hogy „*a mi pedig hitből nincs, bűn az*” (Rm 14:23).

Akik *nem* szeretik Istent, és nem mondanak neki *igent* teljes szívükből, elméjükből, lelkükből és erejükből, azok semmi jót nem tesznek. Isten törvényének való külső megfelelésük csak azt mutatja, hogy ismerik a törvényt, de nem ismerik és nem szeretik Istent. Az ilyen „engedelmség” által csak kárhozzátásukat növelik. A valódi engedelmség a *bűntől* való elfordulás, ugyanakkor az Istenhez való odafordulás teljes szívükből és erőnkéből.

Az új teremtésben csak az élet fája lesz ott (Jel 22:2), a jó és gonosz tudásának fája nem. A bűn, a halál és a Sátán sem lesz ott, és engedelmségünkhöz már nem fog

hozzátartozni, hogy *nemet* kell nekik mondani. Engedelmességünk tisztán és teljesen Isten szerető szolgálata lesz. Ezért számunkra az élet fája Krisztust jelképezi. Ő nemcsak a mi életünk örökkévaló forrása – amint az első fa Ádám és Éva életének forrása lett volna –, hanem ő az, akiben a mi Isten iránti engedelmisségünk tökéletes. Ő az, aki *igent* mondott Istennek a mi nevünkben egészen a halálig. Ő az, akiből táplálkozunk, aki az örök életre táplálja lelkünket, hogy mi is *igent* mondhassunk Istennek teljes valónkkal és mindenünkkel együtt. Az új teremtésben belőle táplálkozva és benne örvendezve többé nem lesz lehetőség *nemet* mondani Istennek. Csodálatos, nem igaz?

2.22. Az ember bukása

Az egész világtörténelem legtragikusabb eseménye nem a holokauszt, nem a világháborúk, nem a nagy gazdasági válság, nem valami hasonló emberi vagy természeti katasztrófa, hanem az ember bűnbeesése volt. Ez az egyetlen esemény a magyarázata a világban lévő minden nyomorúságnak, bajnak és szenvedésnek. Ha nem lett volna bűneset, akkor nem lenne halál, betegség, háború, kórház, fájdalom, és nem lennénk elszakadva Istentől.

Jegyezzük meg, hogy mindezt az *ember* bukása hozta el! Ne panaszkodjunk Isten ellen arra gondolva, hogy ha ő a szeretet és az irgalom Istene, akkor nem lehetne ilyen nyomorúság! Ezeknek nem Isten, hanem az ember az oka.

Ez a nyomorúság nemcsak azért hullott ránk, mert Ádám vétkezett, hanem azért is, mert az ő bűne mindenkinek a bűne volt. Mivel ő vétkezett, és vele együtt mi is, a halál és a bűn egyéb következményei mindenkit elértek: „*akképen a halál minden emberre elhatott, mivelhogy mindenek vétkeztek*” (Rm 5:12).

Nem szabad lerombolni a Szentírás bizonyágtételét azt állítva, hogy a bűneset 1Mózes 3-ban szereplő története nem történelmi igazság. Ha így teszünk, akkor nem tudjuk megmagyarázni az ember helyzetét; sem annak a világnak az állapotát, amelyben él; sem Krisztus, a második Ádám eljövételének szükséges voltát.

A bűnesettel kapcsolatban ismernünk kell néhány kiemelkedően fontos részletet. Először is Éva vétkezett előbb, ezért kell az egyházban az asszonynak alárendeltnek lennie (1Tim 2:11–14), és ezért szenved a gyermekszülésben (1Móz 3:16).

Másodszor az első bűnt az ördög ösztönzésére követték el. Hazugságai és csalárdsága által megölte Ádámot, Évát és utódaikat (Jn 8:44). Mivel azonban önként hallgattak hazugságaira, ők is felelősek a bűnesetért és következményeiért.

Harmadszor az ember bukásából kifolyólag nem hibáztathatjuk Istent lelki állapotunkért. Noha mindannyian *holtan* születünk vétkeinkben, Isten az embert

tökéletesnek teremtette, és Ádámban tökéletes képviselőt adott nekünk. Benne az ember önként döntött Isten ellen, és önként vetett el minden jó ajándékot, amelyet Isten adott neki.

Negyedszer a hazugság, amely által az ember elbukott, ugyanaz a hazugság, amelyet ma is hallgat, és hisz: „*olyanok léztek mint az Isten*” (1Móz 3:5). Saját „szabad akaratát” dicsőíti, és ahhoz ragaszkodik, hogy ő saját sorsának kovácsa. Az ember ezekkel, valamint istentelen tanításaival, filozófiáival, életmódjával úgy tesz, mintha ő lenne saját maga törvénye, és tagadja Isten szuverenitását és uralmát. Ezzel megmutatja, hogy még mindig a Sátán hazugságára hallgat.

Hiszed-e, hogy *te* is elbuktál Ádámmal, és az ő bukása nemcsak az emberisége, hanem a tied is? Ha hiszed, akkor tudod, hogy miért egyedül Krisztus szabadíthat meg, és miért kell hinned őbenne.

2.23. A bűn és következményei

A legtöbben egyetértenek azzal, hogy a világ szörnyű állapotban van. Szerke a világon burjánzik a polgári elégedetlenség. A bűnözés egyre növekszik. *Harcolunk* a drogok, a terrorizmus és az erőszak ellen. Maga a teremtett világ is egyre romlik, és a világ időjárás mintázatai is változni látszanak.

Némelyek szerint ezekre a problémákra a kormányokban vagy a kormánypolitikában, a környezettudatosságban és az oktatásban lezajló gyökeres változtatás adhat megoldást. Mások azt gondolják, hogy hatalmas pénzüsszegeket kell a szükséges változások biztosítására szánni. Az embereknek biztosítani kell a megfelelő oktatást, lakhatást és egyéb életszükségleteket. Csak akkor lesz jó irányba történő változás.

Amit olyan sokan nem akarnak meglátni, hogy az embernek a szívével van baj. Ez a rendellenesség a bűnesetre és első szüleink, Ádám és Éva engedetlenségére vezethető vissza. Őket Isten tökéletesre, valamint az ő szeretetére és szolgálatára alkalmasnak, bűn nélkül teremtette őket.

Mindazonáltal Ádám vétkezett, mert evett a tiltott fa gyümölcséből (1Móz 3). Első szüleink hallgattak az ördög hazugságára, aki a kígyóban jött hozzájuk (1Móz 3:1–5; Jel 12:9). Az ember azt hitte, hogy olyanná lehet, mint Isten.

Isten fenyegetése beteljesedett Ádám bűne miatt: meghalt. Ez érintette fizikai létezését, amely a sírban végződik, és ez eredményezte a pokol örökkévaló büntetését, hacsak nem nyílik út a szabadulásra. Ádám bűnének következményei pusztító hatást gyakorolnak az egész emberiségre. Ádám volt mindenek képviselője és ősatya. Az ő

egyetlen bűne hozott mindenkire halált (Rm 5:12). A szomorú következmény, hogy mindenki lelki halottként születik, és képtelen bármi jót cselekedni (Rm 3:10–19).

Az ember szívének baját *teljes romlottságnak* nevezzük, amely azt jelenti, hogy képtelen bármi jót cselekedni Isten színe előtt. A Szentírás *kőszív*ről (Ez 11:19) és *gonosz szív*ről beszél (Jer 16:12). Az Istennel szembeni *kőszív* okozza az ember minden baját.

A bűn következményei nemcsak az ember evilági életét érintik, hanem az eljövendő világgal kapcsolatos reménységét is. Ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja meg a mennyek országát (Jn 3:3). Ha az ember újra boldog életet akar, akkor új életet és új, *tiszta szívet* kell kapnia (Zsolt 51:12), mégpedig magától Istentől.

Csak akkor lesz reménység arra, hogy véget érnek a bűn gonosz következményei, ha Isten az ő népét újjászülve és megújítva beteljesíti kegyelmének nagy munkáját. A bűn miatt még ezt a jelenvaló világot is meg kell tisztítani, és fel kell állítani Krisztus örök királyságát. Ezt a politika, az oktatás és a társadalmi reform nem fogja megtenni.

2.24. Az eredendő bűn

A Biblia tanítása szerint még akkor is bűnösnek számítanánk Isten előtt, ha soha nem is vétkeztünk volna, azaz semmi rosszat nem tettünk volna. Ez az *eredendő bűn* bibliai tanítása. Amikor az eredendő bűnről beszélünk, akkor Ádám bűnére utalunk, és arra, hogy Isten Ádámnak ezért az első vétkéért felelősnek tart minket. Ezért az első engedetlenségért ugyanolyan vétkesek vagyunk, mint ő – annyira bűnösök, hogy ugyanabban a büntetésben részesülünk. Vétkeinkben és bűneinkben holtan születünk, szenvedve a büntetést, amelyet Isten kezdetben kijelentett (1Móz 2:17).

Az eredendő bűnnek ezt a tanítását a Róma 5:12-ben találhatjuk. Ez a vers arra emlékeztet minket, hogy amikor Ádám vétkezett, az egész emberi nemzetségre eljött a halál. Figyeljük meg, hogy ez a vers nem azt mondja, hogy akkor jön el a halál, amikor mindenki vétkezett, hanem hogy már mindenkire eljött, mert mindenki vétkezett. A múlt egy pontján mindenki vétkezett, még azok is, akik még nem születtek meg, ezért vétkeikben és bűneikben holtan születtek meg. Mikor vétkezett mindenki, hogy mindannyian vétkeinkben holtan születünk? Az egyetlen lehetséges felelet a Róma 5:12 válasza: Ádámban vétkezett mindenki.

Az eredendő bűnnek két része van. Egyrészt Ádámban mindenki vétkezett, és ezért a bűnéért mindenki felelős. Erre általában *eredendő vétekként* utalunk, amelyben minden ember részes, mert Ádám mindenkit képviselt Isten előtt. Másrészt már születése előtt bűnösként minden ember a bűn büntetését, az örök halált szenvedve érkezik erre a világra. Vétkeikben és bűneikben holtan *születnek* (Ef 2:1). Az eredendő

bűnnek ezt a részét – a büntetést, amelyben születésünktől fogva részesülünk – *eredendő szennyezettségnek* vagy *romlottságnak* nevezzük.

Ezt a tanítást a legtöbben nem szeretik, mert igazságtalannak tűnik. Valójában azonban egyáltalán nem igazságtalan. Életünk sok más területén is elfogadjuk a felelősséget mások tetteiért, és nem gondoljuk igazságtalannak. Ha a politikai vezetőink törvényeket hoznak, akkor felelősek vagyunk azokért a törvényekért. A szülők sok esetben felelősek gyermekeik viselkedéséért. Ez egyszerűen része az emberi életnek. És ez még az üdvösségre is érvényes: nem panaszkodunk, vagy nem gondoljuk igazságtalannak, hogy Krisztus Megváltónkként felelősséget vállalt helyettünk és minden bűnünkért. Üdvösségünk azonban ugyanolyan módon jött el Jézus által, mint ahogyan a bűn Ádám által.

Az eredendő bűn a Biblia nagyon fontos tanítása, és nagy a személyes jelentősége is. Megtanítja, hogy bűnösökként mennyire elvesztünk, és megmutatja, hogy nincs lehetőség az üdvösségre, csak Jézus Krisztusban. Ebből a tanból megtanuljuk, hogy akkor is Isten haragja alatt lennénk, ha semmi bűnt sem követtünk volna el, és akkor is örökre megbüntetne minket. Ezért nem mehetünk sehova sem segítségért és megváltásért, csak Krisztus keresztyéhez.

Tudod-e, hogy eredendő bűnnel születél? Tudad-e, hogy legkisebb gyermekeid is meg vannak vele fertőzve születésüktől fogva? Tudad-e, hogy erre a szörnyű „betegségre” az egyetlen gyógymód Jézus Krisztus műve? Ezért szólít fel minket a Biblia arra, hogy benne, és csak benne higgyünk az üdvösségre.

2.25. Teljes romlottság

Sok olvasónk ismeri a kálvinizmus öt pontját, amelyet a *kegyelem tanainak* is neveznek. Ez az öt igazság együttesen azt hirdeti, hogy Isten szuverén a megváltásban, tehát az üdvösség mindenestül Istené, és nem függ a mi akaratunktól vagy cselekedeteinktől.

Az öt pont közül az első a *teljes romlottság*, amely megmutatja, miért szükséges, hogy az üdvösség mindenestül Istentől és az ő kegyelméből legyen. A *romlottság* szó bűnös és gonosz voltunkra utal. Ezzel a szóval azt hangsúlyozzuk, hogy Isten színe előtt *nagyon* gonoszok vagyunk, és nagy szükségünk van az ő szabadítására.

Amikor a romlottságot *teljesként* írjuk le, azon három dolgot értünk. Először is *minden ember* romlott és gonosz, kivéve Jézust (Zsolt 14:2-3). Másodszor minden ember *minden részében* romlott. Isten szemében nemcsak tetteik, hanem gondolataik (1Móz 6:5), akaratuk (döntéseik és kívánságaik) (Ef 2:3; 4:22), érzelmeik, sőt szívük is (Jer 17:9) gonosz. Különösen fontos azt tudnunk, hogy az akarat romlott, mivel

ebből következik, hogy kegyelem nélkül *senki sem dönthet* az üdvösség mellett. Az üdvösség Isten akaratán kell múljon, nem pedig az emberén. Harmadszor minden ember minden részében *teljes mértékben* romlott. Az akarat, a szív és a többi nem csupán részlegesen romlottak. Az ember minden része teljesen romlott, azaz *egyáltalán semmi jó nincs* egyik részében sem. Ezt gyakran tagadják azt állítva, hogy jóllehet az emberben sok gonosz van, mégis található benne egy kis jó is: „van egy kis gonosz a legjobbainkban, és egy kis jó a legrosszabbainkban is.”⁸ Erre különösen az ember üdvössége kapcsán utalnak. Szerintük az ember nem tudja megmenteni önmagát, de van benne elég jó ahhoz, hogy az üdvösség mellett *döntson*.

Nem tagadjuk, hogy az ember sok cselekedetét mások jónak ítélik, Isten azonban mindet gonosznak ítéli. Az ő szemében senki nem tud, sőt nem is akar jót tenni. Isten a miénknél magasabb mérce alapján ítél azt követelve, hogy mindent hitből és az ő dicsőségére tegyünk. Ha nem így teszünk, az nem jó (Rm 14:23; 1Kor 10:31).

Istennek az emberiség felett való ítéletét a Zsoltárok 14 írja le, az egyetlen zsoltár, amelyet az Írás megismétel (ld. Zsolt 53). Ez a zsoltár világosan megmutatja Isten ítéletét felettünk: „Az Úr letekintett a mennyből az emberek fölé, hogy meglássa, ha van-e értelmes, Istent kereső” (Zsolt 14:2). És mi az ő ítélete? „Mindnyájan *elhajlottak; egyetemben elromlottak, nincs, a ki jót cselekedjék, nincsen csak egy sem*” (Zsolt 14:3).

Az Efézus 2:1 a teljes romlottság tanítását azzal összegzi, hogy *holtak* vagyunk vétkeinkben és bűneinkben. Állapotunk nem lehet rosszabb. A bűnben halottként a lelki élet legkisebb rezdülése sincs meg bennünk. *Teljesen* romlottak vagyunk.

Amikor ezt kegyelemből elkezdjük megérteni, akkor azt is meglátjuk, hogy milyen nagy szükségünk van Jézus Krisztus keresztyére, mert semmi más nem üdvözítheti a teljesen romlott bűnösöket.

2.26. Az ember úgynevezett szabad akarata

A protestáns reformáció idején Luther Márton kiadott egy könyvet *A szolgálai akarat* címmel. Ezt a könyvet Erasmusszal és tanításával szemben írta. Erasmus hirdette, hogy az ember akarata *szabad*, azaz el tudja dönteni, hogy akar-e üdvözülni vagy nem. Könyvében Luther azt írta Erasmusnak, hogy a szabad akarat kérdése volt a reformáció legfontosabb ügye. Így szólt Erasmushoz: „*nem fárasztottál azzal a sok nem ide való vitával a pápaságról, tisztítótűzről, bűnbocsánatról és ezekhez hasonlókról,*

⁸Ezt az angol szállóigét Martin Luther Kingnek tulajdonítják. (A ford. megj.)

melyek inkább mulatságosak, mint komolyak (...) Egyedül te tapintottál rá a dolgok elevenjére, nyakánál ragadva meg a libát! ”⁹

Erasmus tanításával szemben Luther azt írta, hogy a bukott ember nem *szabad* azt választani, ami jó és Istennek tetsző, hanem akarata – a döntésre való képessége – a bűn szolgaságában van. Luther írása ellenére Erasmus szabad akaratról szóló tanítása vált a legtöbb mai protestáns egyház tanításává.

Lutherrel együtt hisszük, hogy az ember akarata a bűn szolgaságában van, és nemcsak nem tud jót tenni, de nem is tudja *akarni* azt (Rm 8:7–8). Az ember különösen nem tudja megtenni azt a nagy jót, hogy Isten és Krisztus mellett dönt. Ezért hisszük, hogy az ember nem hihet Krisztusban, hacsak felülről meg nem adatik neki (vö. Jn 6:44).

Azt is valljuk, hogy üdvösségünk döntő kérdése nem az ember akarata, hanem Isten szuverén és örök akarata, a predestináció (Csel 13:48; Fil 2:13). Ha az ember nem tud az üdvösség mellett dönteni, akkor Istennek kell mellette döntenie. Isten ezt meg is teszi, amikor szuverén módon elrendeli, hogy ki fog üdvözülni, és úgy határoz, hogy a megváltottaknak szuverén és mindenható kegyelme által megadja az üdvösség minden áldását.

A szabad akarat hamis tanítása így több fontos igazságot tagad. Először is *tagadja a predestinációt*. A predestináció azt jelenti, hogy Isten *akarata* (döntése) határoz meg mindent, így azt is, hogy ki fog üdvözülni (Ef 1:3–6). A szabad akarat tanítása szerint az üdvösségben az ember döntése a fontos.

Másodszor *tagadja azt a bibliai igazságot, hogy az üdvözítő hit Isten ajándéka* (Ef 2:8–10). A szabad akarat tanítása szerint a hit az ember saját döntése, amely által bízunk Krisztusban.

Harmadszor *tagadja azt az igazságot, hogy Krisztus csak az ő népéért halt meg* (Mt 1:21). Akik hiszik a szabad akaratot, azok azt hirdetik, hogy Krisztus kivétel nélkül mindenkiért meghalt, és most az üdvösségük azon múlik, hogy elfogadják-e őt, azaz szabad akaratból származó döntésüktől függ.

Negyedszer *tagadja azt a csodálatos igazságot, hogy az üdvösség egyedül kegyelemből van* (Ef 2:8–10). A szabad akarat tanítása, hogy az embernek kell *valamit tennie* azért, hogy üdvözüljön. Ezzel szemben az Írás azt tanítja, hogy az üdvösség „*nem azé, a ki akarja, sem nem azé, a ki fut*” (Rm 9:16).

Az ember szabad akaratában való hit megmutatkozik az igehirdetés és az evangélizáció manapság legnépszerűbb formájában, amelyik könyörög a bűnöshöz, hogy fogadja el Krisztust, és előrehívásokat, felhívásokat, döntési időket, kézfelemelést és

⁹Luther Márton: *A szolgáló akarat*. Magyarországi Luther Szövetség, Budapest. 2006. 265.

más hasonló taktikákat alkalmaz, hogy meggyőzze az embereket arról, hogy elfogadják Krisztust mint Megváltójukat. Mindezek azt előfeltételezik, hogy az ember üdvössége saját döntésén múlik.

Megkérdézhetné valaki, hogy akkor egyáltalán mi értelme van mindenkinek hirdetni az evangéliumot. Az evangélium azonban *Istennek hatalma* az üdvösségre (Rm 1:16). Ez a mód, amelyen keresztül Isten hitet és bűnbánatot ad mindazoknak, akiket öröktől fogva kiválasztott, és Krisztusban megváltott. Legyen ez az üdvösség hatalma sokak számára!